

Sygn. akt VI ACa 239/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Marcin Strobel

Sędzia SA – Agata Wolkenberg

Sędzia SA – Magdalena Sajur - Kordula (spr.)

Protokolant: – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w Ł. (poprzednio (...) sp. z o.o. w W.)

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i nałożenie kary pieniężnej na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 2 grudnia 2013 r.

sygn. akt XVII AmA 50/12

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **w punkcie pierwszym uchyla decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 grudnia 2011 r. nr (...) w punkcie I.1 A, B, C, D, E, G i w punkcie II.1;**

b) **w punkcie drugim znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu;**

II. oddala apelację powoda w pozostałej części;

III. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 239/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 grudnia 2011 roku, nr (...), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, póź. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. uznał, że działanie (...) Sp. z o.o. z siedzibą W. polegające na:

1. Stosowaniu postanowień zawartych we wzorcach umownych stosowanych w obrocie z konsumentami o treści: narusza zbiorowe interesy konsumentów

A. „Wzrost ceny upoważnia Uczestnika do rezygnacji z imprezy pod warunkiem pisemnego powiadomienia o tym fakcie (...) nie później, niż w ciągu 3 dni od otrzymania informacji o konieczności dopłaty. Uiszczenie dopłaty, a także nie złożenie oświadczenia o rezygnacji z imprezy, oznacza zgodę na proponowaną zmianę ceny" (pkt 4 ust. 5 Ogólnych warunków uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) Sp. z o. a),

B. „Uczestnik powinien powiadomić (...) o akceptacji nowych warunków Umowy lub o rezygnacji, za natychmiastowym zwrotem wszelkich wniesionych świadczeń, w przeciągu 2 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, ale nie później niż w dniu poprzedzającym rozpoczęcie imprezy. Brak odpowiedzi uczestnika jest równoznaczny z akceptacją nowych warunków udziału w imprezie" (pkt 4 ust. 7 Ogólnych warunków uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) Sp. z o.o.

C. „(...) nie ma obowiązku zwrotu wartości świadczeń, niewykorzystanych z winy Uczestnika" (pkt 8 ust 2 Ogólnych warunków uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) Sp. z o.o.),

D. „Uczestnik jest zobowiązany do pokrycia kosztów szkód wyrządzonych przez siebie lub inne osoby niepełnoletnie będące pod jego opieką w czasie trwania imprezy i w miejscu jej powstania" (pkt 8 ust 3 Ogólnych warunków uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) Sp. z o.o.),

E. „Wszystkie informacje dotyczące standardu hoteli zamieszczone w katalogach są aktualne na dzień przygotowywania katalogu i mają charakter wyłącznie informacyjny. Ich zadaniem jest przybliżenie klientowi warunków panujących w danym hotelu jednakże brak zawartych w opisie hotelu elementów nie stanowi niewłaściwego wykonania umowy po stronie (...) (...)" (pkt 10 Ogólnych warunków uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) Sp. z o.o.\

F. „Często zdarza się, że ulega zmianie godzina przelotu czarterowego, co nie jest zmianą warunków umowy" (Informator Podróżny „ O czym każdy turysta powinien wiedzieć "),

G. „(...) Uprzejmie informujemy, że wszystkie zawarte w katalogu informacje są zgodne ze stanem faktycznym na dzień druku katalogu, tj. 22.11.2010. (...) nie odpowiada za ewentualne zmiany, które zmożły nastąpić po tym terminie" (Informator Podróżny „ O czym każdy turysta powinien wiedzieć "),

stanowi praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 47945 Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdza się zaniechanie ich stosowania z dniem 20 lipca 2011 r.

2. Stosowaniu we wzorcu umownym o nazwie Ogólne warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) Sp. z o. o. w pkt. 4 ust. 6 postanowienia o treści:

„Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania imprezy z przyczyn od niego niezależnych (siły wyższej), a także w sytuacji braku wymaganego minimum uczestników (15 osób przy imprezach lotniczych) oraz ze względu na bezpieczeństwo uczestników imprezy lotniczej, przy czym odwołanie z powodu braku wymaganego minimum uczestników może mieć miejsce nie później niż na 21 dni przed rozpoczęciem imprezy. W takim przypadku Klient może żądać według swego wyboru: a) zapewnienia mu udziału w imprezie zastępczej, o tym samym lub wyższym standardzie, chyba że zgodzi się na imprezę o niższym standardzie za zwrotem różnicy w cenie, b) natychmiastowego zwrotu wszelkich wniesionych świadczeń. W takich wypadkach klientowi nie przysługuje prawo dochodzenia odszkodowania za niewykonanie umowy",

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowienia umownego sprzecznego z przepisem art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 223, póź. 2268 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 20 lipca 2011 r.

3. Stosowaniu we wzorcu umownym o nazwie Ogólne warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) Sp. z o. o. w pkt. 7 ust. 1 postanowienia o treści:

„Reklamacje związane z zakwaterowaniem, wyżywieniem oraz z programem wyjazdu winny być zgłoszone niezwłocznie pilotowi/rezydentowi, w celu ewentualnego ich uwzględnienia na miejscu. Przyjęcie reklamacji przez pilota/rezydenta winno być potwierdzone na piśmie pod rygorem utraty prawa powoływania się na okoliczności podniesione w reklamacji (...)” oraz stosowaniu we wzorcu umownym Informator Podróżny „O czym każdy turysta powinien wiedzieć” postanowienia o treści: „Ewentualne reklamacje należy składać u przedstawiciela (...), w formie pisemnej, niezwłocznie w momencie zaistnienia usterki pod rygorem ich odrzucenia”,

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowienia umownego sprzecznego z przepisem art. 16b ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 223, póź. 2268 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 20 lipca 2011 r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, póź. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na spółkę (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. karę pieniężną w wysokości:

1. 117.559,00 zł, płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym jest mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie 1.1 A-G sentencji niniejszej decyzji.
2. 58.779,00 zł, płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym jest mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie 1.2 sentencji niniejszej decyzji.
3. 58.779,00 zł, płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym jest mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie 1.3 sentencji niniejszej decyzji.

Wyrokiem z dnia 2 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie w całości i zasądził od (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd I instancji oparł swe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W. jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą m.in. w zakresie biur podróży i agencji podróży. Przedsiębiorca prowadzi swoją działalność jako organizator turystyki w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy o usługach turystycznych na podstawie wpisu do Rejestru Organizatorów Turystyki Województwa (...) (nr (...)).

W zakresie prowadzonej działalności gospodarczej (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. od dnia 3 września 2010 roku posługiwał się wzorcami umownymi o nazwach: „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) sp. z o.o.”, jak również „Informator Podróżny „O czym każdy turysta powinien wiedzieć”.

Wzorzec „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) sp. z o.o.” zawierał m.in. następujące postanowienia stosowane w transakcjach z konsumentami:

1. „Wzrost ceny upoważnia Uczestnika do rezygnacji z imprezy pod warunkiem pisemnego powiadomienia o tym fakcie (...) nie później, niż w ciągu 3 dni od otrzymania informacji o konieczności dopłaty. Uiszczenie dopłaty, a także nie złożenie oświadczenia o rezygnacji z imprezy, oznacza zgodę na proponowaną zmianę ceny”.

Postanowienie to stosowane było przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w transakcjach z konsumentami w okresie od 3 września 2010 roku do 20 lipca 2011r.

W okresie stosowania przez powoda ww. klauzuli w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych z niedozwolone prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów znajdowało się następujące postanowienie, które jest tożsame z ww. postanowieniem umownym:

- „Uczestnikowi przysługuje zwrot pełnej wpłaty, jeżeli rezygnacja lub niemożność wzięcia udziału w imprezie nastąpiła z przyczyny (...). Należą do nich a) Istotne zmiany warunków umowy, tzn.: cena, termin, miejsce i standard zakwaterowania, środek transportu, trasa wycieczki. Rezygnacja z tych przyczyn może nastąpić w ciągu 3 dni po otrzymaniu zawiadomienia z (...). Brak odpowiedzi w tym terminie uważa się za akceptację zmienionych warunków umowy” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 28 listopada 2006 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1003,

- „Uczestnik powinien pisemnie powiadomić (...) sp z o.o. o akceptacji nowych warunków umowy lub rezygnacji w ciągu 3 dni od otrzymania zawiadomienia. W przypadku rezygnacji Uczestnik otrzyma w ciągu 7 dni zwrot całości wpłaconych opłat. Brak odpowiedzi Klienta w terminie określonym niniejszym punktem, uważa się za akceptację zmienionych warunków” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 18 marca 2009 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1614,

- „W tej sytuacji Uczestnik powinien niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie 3 dni od otrzymania zawiadomienia poinformować Organizatora czy: a) przyjmuje proponowaną zmianę Umowy albo b) odstępuje od Umowy za natychmiastowym zwrotem wszystkich wniesionych świadczeń i bez obowiązku ponoszenia jakichkolwiek kar. Brak odpowiedzi Uczestnika w terminie określonym niniejszym punktem, uważa się za akceptację zmienionych warunków” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 3 czerwca 2009 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1707.

2. „Uczestnik powinien powiadomić (...) o akceptacji nowych warunków Umowy lub o rezygnacji, za natychmiastowym zwrotem wszelkich wniesionych świadczeń, w przeciągu 2 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, ale nie później niż w dniu poprzedzającym rozpoczęcie imprezy. Brak odpowiedzi uczestnika jest równoznaczny z akceptacją nowych warunków udziału w imprezie”

Postanowienie to stosowane było przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w transakcjach z konsumentami w okresie od 3 września 2010 roku do 20 lipca 2011r.

W okresie stosowania przez powoda ww. klauzuli w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych z niedozwolone prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów znajdowały się następujące klauzule, które są tożsame z ww. postanowieniem umownym:

- „Uczestnik powinien pisemnie powiadomić (...) sp z o.o. o akceptacji nowych warunków umowy lub rezygnacji w ciągu 3 dni od otrzymania zawiadomienia. W przypadku rezygnacji Uczestnik otrzyma w ciągu 7 dni zwrot całości wpłaconych opłat. Brak odpowiedzi Klienta w terminie określonym niniejszym punktem, uważa się za akceptację zmienionych warunków” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 18 marca 2009 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1614,

- „W tej sytuacji Uczestnik powinien niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie 3 dni od otrzymania zawiadomienia poinformować Organizatora czy: a) przyjmuje proponowaną zmianę Umowy albo b) odstępuje od Umowy za natychmiastowym zwrotem wszystkich wniesionych świadczeń i bez obowiązku ponoszenia jakichkolwiek kar. Brak

odpowiedzi Uczestnika w terminie określonym niniejszym punktem, uważa się za akceptację zmienionych warunków” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 3 czerwca 2009 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1707.

3. „(...) nie ma obowiązku zwrotu wartości świadczeń, niewykorzystanych z winy Uczestnika”.

Postanowienie to stosowane było przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w transakcjach z konsumentami w okresie od 3 września 2010 roku do 20 lipca 2011 r.

W okresie stosowania przez powoda ww. klauzuli w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów znajdowały się następujące klauzule, które są tożsame z ww. postanowieniem umownym:

- „Organizator nie dokonuje zwrotu świadczeń, które nie zostały wykorzystane w pełni z przyczyn leżących po stronie uczestnika np. skrócenie pobytu, rezygnacja z części lub całości programu, spóźnienie na miejsce zbiórki itp.” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 28 grudnia 2006 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1042.

- „W przypadku przerwania podróży lub pobytu z przyczyn leżących po stronie klienta lub osoby mu towarzyszącej równowartość niewykorzystanych świadczeń nie będzie refundowana” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 11 maja 2007 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1458.

Są to fakty bezsporne pomiędzy stronami postępowania.

4. „Wszystkie informacje dotyczące standardu hoteli zamieszczone w katalogach są aktualne na dzień przygotowywania katalogu i mają charakter wyłącznie informacyjny. Ich zadaniem jest przybliżenie klientowi warunków panujących w danym hotelu jednakże brak zawartych w opisie hotelu elementów nie stanowi niewłaściwego wykonania umowy po stronie (...) (...)”.

Postanowienie to stosowane było przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w transakcjach z konsumentami w okresie od 3 września 2010 roku do 20 lipca 2011 r.

W okresie stosowania przez powoda ww. klauzuli w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów znajdowały się następujące klauzule, które są tożsame z ww. postanowieniem umownym:

- (...) sp. z o.o. nie ponosi odpowiedzialności za informacje zawarte w broszurach hotelowych” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 listopada 2008 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1566.

- „Wszelkie informacje zamieszczone w katalogu, cenniku i warunkach uczestnictwa odpowiadają stanowi na dzień złożenia ich do druku. (...) nie odpowiada za zmiany, jakie hotel wprowadził w trakcie trwania sezonu, a po wydrukowaniu katalogu, jednakże będzie każdorazowo informował klienta o wszelkich wspomnianych zmianach, gdy tylko otrzyma takie informacje od zagranicznego partnera” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 listopada 2008 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1567.

5. „Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania imprezy z przyczyn od niego niezależnych (siły wyższej), a także w sytuacji braku wymaganego minimum uczestników (15 osób przy imprezach lotniczych) oraz ze względu na bezpieczeństwo uczestników imprezy lotniczej, przy czym odwołanie z powodu braku wymaganego minimum uczestników może mieć miejsce nie później niż na 21 dni przed rozpoczęciem imprezy. W takim przypadku Klient może żądać według swego wyboru: a) zapewnienia mu udziału w imprezie zastępczej, o tym samym lub wyższym standardzie, chyba że zgodzi się na imprezę o niższym standardzie za zwrotem różnicy w cenie, b) natychmiastowego

zwrotu wszelkich wniesionych świadczeń. W takich wypadkach klientowi nie przysługuje prawo dochodzenia odszkodowania za niewykonanie umowy."

Postanowienie to stosowane było przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w transakcjach z konsumentami w okresie od 3 września 2010 roku do 20 lipca 2011 r.

Wzorzec Informator Podróżny „O czym każdy turysta powinien wiedzieć” zawierał m.in. następujące postanowienia stosowane w transakcjach z konsumentami:

1. „(...) Uprzejmie informujemy, że wszystkie zawarte w katalogu informacje są zgodne ze stanem faktycznym na dzień druku katalogu, tj. 22.11.2010. (...) nie odpowiada za ewentualne zmiany, które zmogły nastąpić po tym terminie" (dowód: Informator Podróżny „O czym każdy turysta powinien wiedzieć", k. 22 akt adm., fakt bezsporny).

Postanowienie to stosowane było przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w transakcjach z konsumentami w okresie od 3 września 2010 roku do 20 lipca 2011 (dowód: pismo (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., k. 26 akt adm., fakt bezsporny pomiędzy stronami postępowania).

W okresie stosowania przez powoda ww. klauzuli w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych z niedozwolone prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów znajdowały się następujące klauzule, które są tożsame z ww. postanowieniem umownym:

- (...) sp. z o.o. nie ponosi odpowiedzialności za informacje zawarte w broszurach hotelowych” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 listopada 2008 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1566.

- „Wszelkie informacje zamieszczone w katalogu, cenniku i warunkach uczestnictwa odpowiadają stanowi na dzień złożenia ich do druku. (...) nie odpowiada za zmiany, jakie hotel wprowadził w trakcie trwania sezonu, a po wydrukowaniu katalogu, jednakże będzie każdorazowo informował klienta o wszelkich wspomnianych zmianach, gdy tylko otrzyma takie informacje od zagranicznego partnera” – postanowienie uznane za niedozwolone na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 listopada 2008 r. i wpisane do ww. rejestru pod nr 1567.

2. „Reklamacje związane z zakwaterowaniem, wyżywieniem oraz z programem wyjazdu winny być zgłoszone niezwłocznie pilotowi/rezydentowi, w celu ewentualnego ich uwzględnienia na miejscu. Przyjęcie reklamacji przez pilota/rezydenta winno być potwierdzone na piśmie pod rygorem utraty prawa powoływania się na okoliczności podniesione w reklamacji (...)” oraz „Ewentualne reklamacje należy składać u przedstawiciela (...), w formie pisemnej, niezwłocznie w momencie zaistnienia usterki pod rygorem ich odrzucenia”.

Postanowienie to stosowane było przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w transakcjach z konsumentami w okresie od 3 września 2010 roku do 20 lipca 2011r.

W okresie stosowania wszystkich powyższych klauzul (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., tj. od dnia 3 września 2010 r. do dnia 20 lipca 2011 roku przedsiębiorca ten zawarł 24 281 umów.

W roku 2010 spółka (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. osiągnęła przychód w wysokości 167.941.111,43 PLN.

Sąd i instancji uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, zaś podniesione w nim argumenty nie dały podstaw do zmiany bądź uchylecia zaskarżonej decyzji.

Sąd wskazał, że stosownie do treści art.24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru

postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 47945 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.5).

Sąd I instancji wskazał, że Sąd Najwyższy uznaje również, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumenta w rozumieniu art.24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest stosowanie identycznej klauzuli, jak klauzula wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru. Sąd dokonał oceny i porównania klauzul stosowanych z tymi umieszczonymi w rejestrze i doszedł do wniosku, że są one tożsame.

Oceniając pkt I.2. i n. zaskarżonej decyzji Sąd zaznaczył, że nie ulega wątpliwości, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest postępowanie polegające na stosowaniu postanowień umownych sprzecznych z bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa.

W przedmiotowej sprawie powód stosował postanowienie o treści: „Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania imprezy z przyczyn od niego niezależnych (siły wyższej), a także w sytuacji braku wymaganego minimum uczestników (15 osób przy imprezach lotniczych) oraz ze względu na bezpieczeństwo uczestników imprezy lotniczej, przy czym odwołanie z powodu braku wymaganego minimum uczestników może mieć miejsce nie później niż na 21 dni przed rozpoczęciem imprezy. W takim przypadku Klient może żądać według swego wyboru: a) zapewnienia mu udziału w imprezie zastępczej, o tym samym lub wyższym standardzie, chyba że zgodzi się na imprezę o niższym standardzie za zwrotem różnicy w cenie, b) natychmiastowego zwrotu wszelkich wniesionych świadczeń. W takich wypadkach klientowi nie przysługuje prawo dochodzenia odszkodowania za niewykonanie umowy”. W przekonaniu Sądu postanowienie to niewątpliwie wyłącza odpowiedzialność za odwołanie imprezy w szerszym zakresie niż art. 14 ust. 7 ustawy o usługach turystycznych. Ww. przepis ma charakter normy bezwzględnie wiążącej i statuuje jedynie dwie przesłanki wyłączające odpowiedzialność odszkodowawczą organizatora imprezy turystycznej związanej z jej odwołaniem, tj. siła wyższa i zgłoszenie się mniejszej liczby uczestników niż liczba minimalna określona w umowie. Wbrew podnoszonym przez powoda zarzutom pojęcie „bezpieczeństwa uczestników” nie jest tożsame z pojęciem „siły wyższej”. Podnieść bowiem należy, iż przez pojęcie „siły wyższej” należy rozumieć okoliczności w pełni niezależne od woli strony, jej postępowania oraz podejmowanych przez nią działań, jak również okoliczności trudne do przewidzenia w normalnych warunkach prowadzonej działalności gospodarczej. Przenosząc te uwagi na grunt przedmiotowej sprawy, Sąd zaznaczył, że to na organizatorze imprezy turystycznej spoczywa w głównej mierze obowiązek zapewnienie uczestnikom bezpieczeństwa. Stanowi to jedno z podstawowych obowiązków ciążących na organizatorach imprez – będących podmiotami profesjonalnymi. Podjęcie się organizacji imprezy, w tym imprezy o podwyższonym ryzyku dla uczestników, powinno być poparte pełnym profesjonalizmem w zabezpieczeniu bezpieczeństwa, zaś wystąpienie zagrożenia w tym względzie w żadnym wypadku nie może być traktowane jako okoliczność wyjątkowa tożsama z pojęciem „siły wyższej”. Z tych względów Sąd uznał, że przedstawiona w tym względzie argumentacja powoda nie jest uzasadniona.

Podobnie za sprzeczne z ustawą, tj. z art. 16b ust. 3 ustawy o usługach turystycznych, Sąd uznał postanowienie stosowane przez powoda o treści: „Reklamacje związane z zakwaterowaniem, wyżywieniem oraz z programem wyjazdu winny być zgłoszone niezwłocznie pilotowi/rezydentowi, w celu ewentualnego ich uwzględnienia na miejscu. Przyjęcie reklamacji przez pilota/rezydenta winno być potwierdzone na piśmie pod rygorem utraty prawa powoływania się na okoliczności podniesione w reklamacji (...)” w zakresie w jakim wzorzec ten nakłada rygor: „utrata prawa powoływania się na okoliczności podniesione w reklamacji”. Bezsprzecznie, w ocenie Sądu, zastrzeżenie to ogranicza konsumentowi ustawowe uprawnienie do złożenia reklamacji w terminie 30 dniowym niezależnie od wcześniejszego zgłoszenia dostrzeżonych nieprawidłowości.

Mając powyższe na względzie Sąd nie stwierdził podstaw do uwzględnienia zarzutów powoda odnoszących się do stosowanych przez niego klauzul i ich oceny prawnej.

Sąd nie stwierdził również podstaw do uwzględnienia zarzutów dotyczących wymiaru nałożonej na powoda kary pieniężnej. Z tych względów Sąd oddalił odwołanie. O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu, zasądając na rzecz pozwanego koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych (art. 98 k.p.c.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł **powód**, zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzucił naruszenie:

1. prawa materialnego t.j. art. 385² k.c. w zw. z art. 65 k.c. polegające na dokonaniu oceny abuzywności zapisów pkt 7.1 i pkt 10 stosowanego od dnia 20 lipca 2011r. wzorca „Ogólne Warunki Uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) sp. z o.o. poprzez interpretację ich fragmentów i pominięcie kontekstu całych zapisów stanowiących element treści umowy łączącej przedsiębiorcę z konsumentem i tym samym wywodzenie skutków niekorzystnych dla powódki wynikających z przeprowadzonej interpretacji jedynie fragmentu klauzuli, choć dokonanie wykładni całości klauzuli prowadzić winno do odmiennych wniosków; art. 14 ust. 7 ustawy o usługach turystycznych w zw. z treścią rozporządzenia nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004r. polegające na ocenie abuzywności zapisu pkt 4.6 OWU i ustalenia okoliczności stanowiących „siłę wyższą” przy pominięciu treści przepisów prawa unijnego wskazujących „nadzwyczajne okoliczności” stanowiące podstawę uchylenia odpowiedzialności odszkodowawczej organizatora turystyki podwyższającej wniesione świadczenia z tytułu odwołania imprezy lotniczej ze względu na zagrożenie bezpieczeństwa uczestników; art. 12 ustawy o usługach turystycznych poprzez niewłaściwą jego interpretację i przyjęcie, że dla wyłączenia spośród elementów umowy o świadczenie usług turystycznych, informacji pisemnych udostępnionych konsumentowi, nie jest wystarczającym wskazanie w treści umowy, które informacje stanowią integralne części umowy;

2. rażące naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy t.j. art. 233 k.p.c. - polegające na dokonaniu dowolnej zamiast swobodnej oceny dowodów i zaniechanie rozważenia w sposób wszechstronny zebranego materiału dowodowego i art. 328 § 2 k.p.c - poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu wyroku do wskazanych przez powódkę twierdzeń i zarzutów, co uniemożliwia w pełni poznanie motywów rozstrzygnięcia.

3. z uzasadnienia apelacji wynika ponadto zarzut dotyczący nieproporcjonalności nałożonej kary pieniężnej.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie odwołania powoda w całości oraz zasądzenia kosztów postępowania, z ostrożności procesowej wniósł o odstąpienie od kary pieniężnej.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się częściowo uzasadniona, jednakże z innych przyczyn, niż wskazano w jej treści. Prowadziło to do zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie decyzji w zakresie stwierdzenia praktyki opisanej w pkt I. A, B, C, D, E oraz G, jak również uchylenie pkt II.1- t.j. w zakresie dotyczącym stosowania przez powoda praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu we wzorcu klauzul abuzywnych wpisanych do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK i kary nałożonej z tego tytułu. Apelacja była natomiast bezzasadna w pozostałym zakresie t.j. Sąd I instancji właściwie oddalił odwołanie od pkt I. 2, I.3 oraz II.2. i II.3 decyzji.

Wbrew zarzutowi apelacji Sąd I instancji w sposób wszechstronny dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego (w tym dowodów zgromadzonych w postępowaniu administracyjnym) i poczynił właściwe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny podziela i uznaje za swoje.

W orzecznictwie przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (tak np.: uzasadnienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1980r., II URN, OSNC

1980/10/200). Jeśli tylko z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne. Jedynie wówczas, gdy brak jest logiki w wysnuwaniu wniosków ze zgromadzonego materiału dowodowego lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza reguły logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok SN z 27 września 2002 r. sygn. II CKN 817/00, Lex nr 56906; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 lutego 2011 r., sygn. I ACa 21/11). Dla skutecznego zwalczania swobodnej oceny dowodów konieczne jest posłużenie się argumentami wyłącznie jurydycznymi i wykazanie, że określone w art. 233 § 1 k.p.c. kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów zostały naruszone, co miało wpływ na wynik sprawy. Powód zarzucając Sądowi przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, nie uzasadnił swojego stanowiska, co stanowi o bezzasadności zarzutu.

Wbrew zarzutowi apelacji, uzasadnienie Sądu I instancji zostało sporządzone zgodnie z wymogami określonymi w art. 328 § 2 k.p.c. Przepis powyższy stanowi, że uzasadnienie powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej, rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Uzasadnienie wyroku zawiera wszystkie wskazane elementy, dokonuje zarówno analizy poczynionych ustaleń faktycznych jak również oceny prawnej, co powoduje, że możliwe jest prześledzenie toku rozumowania Sądu, tym samym poddaje się ono kontroli instancyjnej.

Odnosząc się do zarzuconej w pkt I decyzji praktyki stwierdzić należy, że Sąd I instancji naruszył przepis prawa materialnego t.j. art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy oik w brzmieniu obowiązującym do dnia do dnia wejścia w życie nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 5 sierpnia 2015r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych ustaw (Dz.U. z 2015r. poz. 1634). Z przepisu tego wynika, że zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zaś przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r.- kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.).

Odnosnie wykładni cytowanego przepisu w orzecznictwie występowały rozbieżności.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15, z której wynika, że przewidziana w art. 479⁴³ k.p.c. rozszerzona podmiotowo prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa jednokierunkowo t.j. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciwko pozwanemu przedsiębiorcy, przeciwko któremu ten wyrok został wydany.

Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że „odmienność interesów reprezentowanych po stronie czynnej i biernej postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone daje podstawę do zajęcia stanowiska, że - jakkolwiek brzmienie art. 479⁴³ k.p.c. nie przewiduje odpowiedniego zróżnicowania trzeba w ramach wykładni dokonać jego teleologicznej redukcji. Powinna ona skutkować przyjęciem, że przewidziana w tym przepisie rozszerzona podmiotowo prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa jednokierunkowo, tj. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciwko pozwanemu przedsiębiorcy, przeciwko któremu ten wyrok został wydany. W efekcie omawiany wyrok działa na rzecz wszystkich, tj. strony powodowej i wszystkich osób trzecich, ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy.” Sąd Apelacyjny przychylił się do poglądu Sądu Najwyższego, że „ograniczenie działania prawomocności wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącznie do pozwanego przedsiębiorcy oznacza, że niekorzystne skutki tego wyroku kierowane są jedynie do tego podmiotu, który miał zapewnione prawo do wysłuchania w postępowaniu.”

Wskazać należy, że przedstawiona uchwała Sądu Najwyższego nie stoi w sprzeczności z treścią wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie C-119/15, Biuro (...) sp. z o.o. sp.k. w D. przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (ECLI:EU:C:2016:987).

Na poparcie tej tezy należy przywołać stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 7 marca 2017r. (III SK 1/15).

Sąd Najwyższy uznał, że wyrok Trybunału nie oznacza bowiem, że prawo unijne nakazuje przyjęcie szerokiego skutku wpisu postanowienia do rejestru. Kwestia ta została pozostawiona prawodawcy krajowemu. Art. 24 ust. 2 ustawy o UOKiK nie jest samoistnym źródłem bezprawności praktyki wymienionej w pkt 1, zaś z przytoczonej uchwały III CZP 17/15 wynika, że rozszerzona prawomocność działa jedynie na niekorzyść konkretnego przedsiębiorcy, który był stroną postępowania zakończonego wpisem postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Sąd krajowy orzekający w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa UOKiK stwierdzającej naruszenie zakazu z art. 24 ust. 1 przez praktykę o której mowa w art. 24 ust 2 pkt 1 nie ma obowiązku dokonywania prounijnej wykładni art. 24 by opisać zachowanie uznać za bezprawne z mocy tego przepisu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że cytowane na str. 8 - 10 decyzji wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdzające abuzywność klauzul tam wymienionych nie zostały wydane w stosunku do powoda.

Z uwagi na to, że rozszerzona prawomocność materialna wyroku nie działa przeciwko innemu przedsiębiorcy, niż ten przeciwko któremu ten wyrok był wydany, brak jest możliwości uznania, że stosowanie wskazanych w decyzji klauzul (tożsamy do cytowanych w uzasadnieniu decyzji) przez powoda było bezprawne. Wobec braku możliwości przypisania powodowi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów (pkt I.1 A, B, C, D, E i G decyzji), Prezes Urzędu nie był uprawniony do nałożenia na niego kary pieniężnej (pkt. II.1 decyzji). Stąd wyrok Sądu I instancji w tym zakresie podlegał zmianie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. poprzez uchylenie decyzji we wskazanym zakresie. W konsekwencji zmianie podlegało rozstrzygnięcie o kosztach procesu, które oparto na podstawie art. 100 k.p.c. znosząc je wzajemnie pomiędzy stronami.

Natomiast wbrew zarzutom apelującego, Sąd I instancji prawidłowo ocenił, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu we wzorcu umownym o nazwie: „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) sp. z o.o.” postanowień sprzecznych z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa t.j. art. 14 ust 7 i art. 16b ust. 3 ustawy o usługach turystycznych.

Klauzula wymieniona w pkt I.2 decyzji, stosowana w pkt. 4 ust. 6 o.w.u miała następującą treść:

„Organizator zastrzega sobie prawo do odwołania imprezy z przyczyn od niego niezależnych (siły wyższej), a także w sytuacji braku wymaganego minimum uczestników (15 osób przy imprezach lotniczych) oraz ze względu na bezpieczeństwo uczestników imprezy lotniczej, przy czym odwołanie z powodu braku wymaganego minimum uczestników może mieć miejsce nie później niż na 21 dni przed rozpoczęciem imprezy. W takim przypadku Klient może żądać według swego wyboru: a) zapewnienia mu udziału w imprezie zastępczej, o tym samym lub wyższym standardzie, chyba że zgodzi się na imprezę o niższym standardzie za zwrotem różnicy w cenie, b) natychmiastowego zwrotu wszelkich wniesionych świadczeń. W takich wypadkach klientowi nie przysługuje prawo dochodzenia odszkodowania za niewykonanie umowy”

Sąd I instancji prawidłowo ocenił, że postanowienie to wprowadza dodatkową przyczynę uzasadniającą odwołanie imprezy, przy zaistnieniu której konsumentowi nie przysługuje odszkodowanie z tytułu niewykonania umowy. Postanowienie to niewątpliwie wyłącza odpowiedzialność za odwołanie imprezy w szerszym zakresie niż art. 14 ust. 7 ustawy o usługach turystycznych. Zgodnie z powyższym przepisem w wypadkach określonych w ust. 6 klient może dochodzić odszkodowania za niewykonanie umowy, chyba że odwołanie imprezy turystycznej nastąpiło z powodu:

1) zgłoszenia się mniejszej liczby uczestników niż liczba minimalna określona w umowie, a organizator powiadomił o tym klienta na piśmie w uzgodnionym terminie;

2) siły wyższej.

Wskazany przepis na mocy art. 19 ust. 1 ustawy o usługach turystycznych ma charakter normy bezwzględnie wiążącej i statuuje jedynie dwie przesłanki wyłączające odpowiedzialność odszkodowawczą organizatora imprezy turystycznej związanej z jej odwołaniem, tj. siłę wyższą i zgłoszenie się mniejszej liczby uczestników niż liczba minimalna określona w umowie. Wprowadzenie do ogólnych warunków uczestnictwa przesłanki bezpieczeństwa uczestników imprezy lotniczej nie może być uzasadnione rozporządzeniem nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów. Rozporządzenie powyższe nie ma związku z niniejszą sprawą, gdyż dotyczy transportu samolotowego i reguluje odpowiedzialność przewoźników lotniczych za określony w nim zdarzenia, nie zaś odpowiedzialność organizatora turystyki. Zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom imprezy turystycznej jest jednym z podstawowych obowiązków organizatora. Zasadnie Sąd I instancji uznał, że zapewnienie bezpieczeństwa nie może być traktowane jako odrębna przesłanka egzoneracyjna, która wyłącza odpowiedzialność odszkodowawczą organizatora.

Klauzule określone w pkt I.3 decyzji o treści: „Reklamacje związane z zakwaterowaniem, wyżywieniem oraz z programem wyjazdu winny być zgłoszone niezwłocznie pilotowi/rezydentowi, w celu ewentualnego ich uwzględnienia na miejscu. Przyjęcie reklamacji przez pilota/rezydenta winno być potwierdzone na piśmie pod rygorem utraty prawa powoływania się na okoliczności podniesione w reklamacji (...)” (pkt 7 ust. 1 „Ogólnych warunków uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez (...) sp. z o.o.”) oraz „Ewentualne reklamacje należy składać u przedstawiciela (...), w formie pisemnej, niezwłocznie w momencie zaistnienia usterki pod rygorem ich odrzucenia”.(wzorzec umowny: Informator podróżny „O czym każdy turysta powinien wiedzieć”) są sprzeczne z art. 16b ust. 3 ustawy o usługach turystycznych.

Zgodnie z art. 16b ust. 1 jeżeli w trakcie imprezy turystycznej klient stwierdza wadliwe wykonywanie umowy, powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wykonawcę usługi oraz organizatora turystyki, w sposób odpowiedni dla rodzaju usługi, natomiast z ust. 3 wynika, że niezależnie od zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, klient może złożyć organizatorowi turystyki reklamację zawierającą wskazanie uchybienia w sposobie wykonania umowy oraz określenie swojego żądania, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia zakończenia imprezy.

Analiza treści wskazanych klauzul w świetle cytowanego przepisu prowadzi do wniosku, że zastrzeżenie wprowadzone przez powoda ogranicza konsumentowi ustawowe uprawnienie do złożenia reklamacji w terminie 30 dniowym niezależnie od wcześniejszego zgłoszenia dostrzeżonych nieprawidłowości. Stosowanie przez przedsiębiorcę sformułowań o treści: „pod rygorem utraty prawa powoływania się na okoliczności podniesione w reklamacji”, czy też: „pod rygorem ich odrzucenia” nie mogą budzić wątpliwości, że wyłączył on możliwość złożenia reklamacji po zakończeniu imprezy turystycznej. Konsument może co prawda złożyć reklamację po zakończeniu imprezy, ale pod warunkiem braku skuteczności reklamacji złożonej na miejscu lub braku w ogóle możliwości jej zgłoszenia. Z tego powodu zapis wzorca pozostaje w sprzeczności z bezwzględnie obowiązującym przepisem art. 16 b ust. 3 ustawy o usługach turystycznych.

Nieuzasadniony jest zarzut powoda, że pozwany nie wziął pod uwagę faktu, że przedmiotowe postanowienia nie zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych. W ocenie Sądu Apelacyjnego w okresie stosowania przez powoda praktyki, jak również w dacie wydania decyzji w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego był reprezentowany pogląd, że postanowienie nieważne (a takie jest postanowienie sprzeczne z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa) nie może być uznane za abuzywne. Z tych względów tego rodzaju zapisy nie mogłyby zostać uznane za bezskuteczne w stosunku do konsumentów i w konsekwencji wpisane do rejestru.

Wskazać więc należy, że Prezes UOKiK prawidłowo uznał w przypadku stosowania powyższych klauzul, sprzecznych bezwzględnie obowiązującymi przepisami, że powód dopuścił się praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i tym samym na mocy art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy okik - co do zasady - był uprawniony do nałożenia na przedsiębiorcę kar pieniężnych. W ocenie Sądu Apelacyjnego kary zostały nałożone przy uwzględnieniu przesłanek określonych w art. 111 ustawy okik uwzględniono, że praktyka polegała na stosowaniu na etapie zawierania kontraktu postanowień zniekształcających wynikający z ustawy o usługach turystycznych porządek prawny, że stosowanie ich było przejawem nierównorzędnego i nierzetelnego traktowania konsumentów, bezpośrednio naruszając ich interesy, uwzględniono okoliczności łagodzące i obciążające. Kary we wskazanej w decyzji wysokości spełnią cele kary: represyjny, prewencyjny i edukacyjny.

Z powyższych względów apelacja powoda w pozostałej części podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego oparto na podstawie art. 100 k.p.c. znosząc je wzajemnie pomiędzy stronami.